

Forfatter: Hertz, Henrik

Titel: Hvad Ende tog det med Jens Immanuel Baggesen?

Citation: Hertz, Henrik: "Hvad Ende tog det med Jens Immanuel Baggesen?", i Hertz, Henrik: *Digte fra forskellige Perioder, 1.-4. Deel.*, udg. af Tredie Deel. , 1851-62., s. 107.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hertz11_lev-shoot-workid64736.pdf (tilgået 16. maj 2021)

Anvendt udgave: Digte fra forskellige Perioder, 1.-4. Deel.

Hvad Ende tog det med Jens Immanuel Baggesen?

(Riimbrev fra Knud Sjællandsfar til det danske Folk.*)

☒ Min rene Stemme, Sandheds kjække Tolk,
Vil engang - naar de Storme, som nu bruse,
Vildt overdøvende den kjælné Muse,
Har lagt sig - skjælnes af mit Folk:
Det vil engang, naar Hines Skrig er' glemte,
Der, Skraal i Skraal, dets Øre lidt forstemte,
Gjenkjende Danas egen Melodie;
De Hjemmets Toner, ingen Tydsk mig lærte,
Som Dannersprogets Kilde risler i -
Som smelte hver en Tidens Lyst og Smerte
Til Henflud i en evig Harmonie -
Og som med Reenheds eget Trylleri
Gjenklinge vil i Folkets rene Hjerter,
Naar Sangforfølgelsen bag Graven er forbi.
Baggesen.

☒ Paradis den 1ste November 1830.
Iblandt de rige Gaver, en vældædig
Natur (der nu og da

* 108

☒ Sig viser, ved at tage fra
Imens den lægger til, lidt stædig)
Har ødslet over Dig, mit danske Folk!
Iblandt de Fortrin, der betrygge
Til trods for Innefulde Skjebnens Nykke,
Din Ret, at være Sandheds, Skjønheds Tolk;
Blandt de Velsignelser, der give
Ei blot i Videnskab, i Digt og Sang,
Men overhovedet i Aandens Trang
Til Liv og til at føle sig ilive,
Dig, elskte Folk! imellem dem, der skrive
Og tænke, føle, virke, handle, hive,
Den hæderligste Rang:

109

☒ Blandt dem især beundrer jeg og priser
Et eget Maadehold, Du viser,
Hvormed Du trykker Stemplet paa Din Aands
Bedrift saa godt som paa Din Haands.
Hvad enten saa Du tænker eller spiser;
Om Du er henrykt over
En Gjenstand for Din Viden eller sover:
Hiint Maadehold, jeg priser,
Er Dig saa egent, at man stundom kan
For Alvor troe at see et Slags Forstand
Selv da, naar Du begaaer Bétiser.

☒ Det er ved dette Maadehold, at Den,
Der lever flot blandt Matadorer
Og er forresten Guds og hver Mands Ven,
Foruden Skrupler tager Støvler, Sporer,
Cheniller, Frakker og den hele Klat
(I Korthed og med een Betegning,
Alt det, hvori han staaer og gaaer) paa Regning;
Men tager aldrig paa Credit - sin Hat.

☒ Det er ved dette Maadehold, en Anden,
Der lod en lang og smuk Biographie
Om Mozart og hans Tone-Poesie
Og Rub og Stub, han kjendte til om Manden,

110

☒ Fra Pressen for ei længesiden gaae,
Og for at lade Folk forstaae,
Hvordan Genier kunne høre,
Os gav et Kobberstik af Mozarts Øre,
Dog lod sig ei af Fristelsen forføre,
At give Folk et Steentryk af hans - Taa.

☒ Det er ved samme Maadehold, at En,
Der er en dygtig Mand og hedder Peter,
Og kaldes høit af engelsk Spleen,
Og Tydskens Ruus en Mand foruden Meen,
En Mageløs, en Gud iblandt Poeter,
Af Dig, mit Folk! betragtes høist som En,
Der er - en dygtig Mand og hedder Peter.

☒ Det er ved samme Maadehold, at Du,
Der langt om længe fik fornemme
Det Held at høre hos Dig selv derhjemme
En Catalanis udbasuunte Stemme,
Paa egne Fødder vilde staae partout,
Og - uden den Tribut at glemme,
Der skyldes til Talentet - med et Suk
Bemærked' snart i hendes Sang en Stemme,
Der upaatvivleligt - engang var smuk.

111

☒ Og endeligt, saavidt jeg seer og troer,
Det er ved samme Maadehold, Geniet
- Naar een og anden Pusling kaldes stor
Og Fanden farer selv i Sværmeriet,
Forplumrende de gode Mænd i Nord -
Med Lyst fortynder Folkets Enthousiasme,
Om ei ved andet, ved en Dryp - Sarcasme.

☒ Jeg nægter ikke, jeg har troet,
At den Kritik, den rene Smag, der findes
Hos Dig, mit Folk, og der, saavidt jeg mindes,
Endskjødt Dit Land af Ukrud var begroet,
Til hver Tid kunde ved lidt Dyrkning vindes,
At den ved samme Maadehold var fast
Bestjærmet mod Barbarers Overlast.
Jeg havde, sandt at sige, haabet,
Ja næsten stolet paa, at Du
- Ved en Undseelighed, en Tankens Blu,
Der er Dig egen og hvorved endnu
Du staaer saa høist elskværdig for min Hu -
Fra Polemiken fjerned' Vægter-Raabet,
Der er for Gratiens Gehør en Gru.
Jeg havde troet, at kunne finde
Endnu som før i Digt og Polemik
Et Slags Respect for god og gammel Skik,
Blandt Andet, Agtelse for Dødes Minde,

112

☒ Et vist: »Saavidt og ikke længer!« - Uk!
Jo, Mangetak!
Jeg mærker, jeg har famlet om iblinde.

☒ Hvem tænkte paa, da Dine Sager stod
Endnu som før, at denne Trop Pygmæer,
Der, - sikkert som den troer ved Pumpens Fod
Paa lang Distance fra Viddets Post faaer Mod,
Og Smag, Critik og Kunst bebæer,
At den sank dybere, skjøndt lavt den stod?-
Hvem havde tænkt, at en af bare Mudder
I Alfarveiens simpleste Fabrik
Saa grovt og smagløst spunden Polemik
Til Slutning overgik sig selv i Sludder?
Og dog -
Nei, elskte Folk! min Læbe mangler Sprog
Til at betegne som jeg burde denne
Ved sandsesløs Uvidenhed og dorsk
Begreb marqueerte Tanke-Torsk,
Hiint Vægter-Raab: Husk paa, hvad Ende
Det tog med Jens Immnuel! - en Klat,
Saa remarcabel midt i Snavset,
At Dyndet om den, som jeg saae forbauset,
I Colorit mod denne syntes mat!

113

☒ Hvad Ende - spørger man - hvad Ende
Det tog med Jens Immanuel? - O viid,
Mit Danmark! lad min Aand Dig sende
Forsikringen: Din Digtters Død var blid.
Han døde selvforsonet med sin Tid
Det blev hans Lod at aande
Ved Musens mælkehvide Bryster ud
Et Liv, der henrykt tobte sig i Gud,
Forløst fra Jordens Vaande,
Befriet heelt fra dennes mangehaande
Besværlige, kjedsommelige Bud.

☒ Men - sæt jeg spurgte, som jo let kan hænde:
Hvi holder man sig netop til min Ende?
Hvem dømmes Gløden af det slukte Kul?
Hvem Tallets Rækker af det sidste Nul
Og glemmer ganske hvad der staaer i Spidsen?
Hvem leer ad Texten over Textens Hul?
Og skjælder Blomsten ud, naar den er vissen?

☒ Dog, frie mig Gud! det er min Hensigt ei,
Og kan ei være det, at følge
Hiin Tanke-Torsk paa dennes Ferskvands-Vei.
Hvad nytter det, at jeg vil dølgge,
Jeg er tilovers reent paa den Galei,

114

☒ Hvor Godtfolk la'er sig slaae paa Snuden
Og svarer sjeldent noget, uden
Naar høit det kommer: »Selv paa Snuden!«
Og, Alt i Alt, hvad hjalp en venusinsk
Satire mod en blot og har lucrinsk?*)
Hvad Vaaben eier en Voltaire
Mod Epigram som hiint: »Du er en Blære!«**)
Et Epigram,
Der slaauer Sparto til hiint: »Gid Dusaae Skam! »***)

☒ Jeg kan forsikre, min er ikke Skylden,
At jeg endogsaa blot har rørt ved Bylden.
Det var ei skeet, hvis ei uheldigviis
Hiint kjøbenhavnske Pumpens Blad, hvor Dommen
Om mig som Digter staaer, var kommen,
Gud vide maa hvordan, til Paradis.

* * * 115

⊗ Fra den Tid hersker her en Spørgen, Fritten,
En Gjættten, Hvisken, Undren, at jeg tidt,
Naar først jeg kommer rigtigt ind i Midten
Af Sværmen, synes, det gaaer lovlig vidt.

⊗ Jeg øiner intet Palmetræ, hvor ikke
Jeg bliver næsten slugt af tusind Blikke;
Jeg seer ei nogen Busk af Tamarisker,
Hvor ei en yndig Engle-Klynge hvisker
Og siger med Bekymring til en anden:
»Hvad Ende tog det da med Jens?
»Gik muligviis til Slutning Manden,
»Som det er hændet Flere, fra Forstanden?
»Gik han fallit, som En og Anden
»Af Handelsstanden?
»Forstaae: fallit paa Lune; blev han lens
»For Vid, Satire, Styrke, naar han talte,
»Og Ild og Sandhed, naar hans Musa malte?
»Bar' muligen hans sidste Værker
»Paa Grund af Endeligheds Lov
»Desværre kun for tydelige Mærker,
»At Støvet er Forgjængeligheds Rov?
»Gik han i Barndom? skjævede hans Hænder?
»Gik Lyset i hans Øie tidligt ud,
»Og lalled' Tungen tvert mod Tankens Bud?
»Blev han maaskee forfulgt af sine Frænder?

116

⊗ »Fortvivlede han i sin Tro paa Gud?
»Blev han forjaget af sit Fædrerige?
»Var Danmarks Eden, Musers Yndlings-Egn,
»Og Kongens Gunst for ham et lukket Hegn?
»Ak! nei! som vi har ladet os det sige,
»Han var i Manddoms fulde Kraft, hans Aand
»Var ikke fløvet, dengang Støvets Baand
»Blev løst af en veldædig Haand.
»Hans Adam og hans Eva, Aandens sidste,
»Men ypperste Product, er et Beviis,
»At han, der sang til Guds og Verdens Priis,
»Ei maatte mod sin Banes Ende friste
»Den tunge Skjebne: Kræfternes Forliis.
»Han var paa Veien til sit Fædrerige;
»Han døde vel paa Grændsen af det Land,
»Der saae hans unge Vinger kraftigt stige, -
»Men ei som hiin, hvem den Ugrandskelige
»Kun tillod Synet af et Canaan.
»- Men Herregud! hvad var der da iveien?
»Han var til Dødens Stund sin Aands, sin Pens
»Behersker, og tilsidst for Liv kun lens;
»Hvad vil da sige hele Hurlumheien?
»- Nei, vi maae rigtigt hen og spørge Jens!«

⊗ Og nu - jeg synes see dem allerede -
Og nu bestormer mig den hele Flok:

117

⊗ »Fortæl os, søde, rare Jens! vi bede!
Hvad Ende tog det da med Dig dernede?
- Du vil ei ud dermed! Du veed det nok!
Fortæl! for ellers bli'er vi rigtigt vrede.«

⊗ O, altfor søde Putter! Ak, hvad kan,
Hvad skal jeg svare

Hiint Ustkylds Sprog af Lysets Engleskare,
Der tager Sort paa Hvidt for gode Vare,
Og der aldeles ikke har Forstand
Paa Værdet af et meningsløst Trarare.

☒ Men, hvorom Alting er, ved denne Spas,
Ved denne Spørgen, Overhængen, Plagen,
Hvis Piinligheder, - gjælder ogsaa Klagen
Et Engle-mChor - er' ingenlunde Fjas,
Naar de maae døies næsten hele Dagen -
Ved dem, min Tro!
Forstyrres umaneerligen min Ro.
Naar ikke Sludden, før det er for silde,
Blier stoppet i sin Kilde,
Risquerer jeg totalt Forliis
Af Himmeriget midt i Paradis.

☒ Thi vender jeg min Røst til Dig, mit danske,
Mit elskelige Folk! om hvem jeg troer,
Uagtet en og anden Røst fra Nord,

118

☒ At mine hjemmefødte Toners Chor
Ei glemmes af Dig for det Udenlandske:
Jeg beder ei om Optog ved min Grav,
Ei om en Fest paa Stuepladsens Bræder;
Lad dem, der skjændes for at faae lidt Jav,
Forbittre mig den dyrekjøbte Hæder!
Men, hør mig, elskte Folk! saavist Din Lyst
Min Lyra var, da jeg begyndte
At hæve stigende min Digterrøst;
O, Du af min Partiskhed altid yndte,
Skjøndt ak! besværrer lidt for lunkne Slægt!
Hvis end mit Ord hos Dig har Vægt;
Hvis Fordums-Tids Da- jeg- var- lille- Toner;
Hvis Sangen om Dit Eden, Plet af Jord!
Hvor Yndets Smiil ved Styrkens Side boer;
Hvis Digtet, Danmarks Piger og dets Koner
Med Vemod sang, har efterladt et Spor;
Hvis Een erindrer mit af Millioner
Begeistret Sjungne Hosianna-Chor,
Hvori Din Andagt, englereen og stor,
Sig hævede til fjerne Regioner;
Hvis han, der, trodsende sin Samtids Kryb,
Forsøgte paa at raade
Med Frugten af sin Grandsknings Dyb
Hiin Evigheders alle Gaaders Gaade;

119

☒ Hvis han, de uudforskelligste Tings
Utrættelige Forsker, der betragted'
Foruden Gru den frygtelige Sphinx,
Ei er endnu af Dig, mit Folk! foragtet:
Da frels hans Navn for Overlast af dem,
Der med barbarisk Glæde
Selv midt i Musers lykkelige Hjem
Det Ypperligste ned i Støvet træde.
Reis Dig i Masse! hæv Din Herskerstav!
Kast Steen af en retfærdig Vredes Slynge!
Split ad og knuus den overgivne Klynge,
Der tramper paa Din Sangers Grav!